

Velkommen til det dansende DPU!

Genåbningen af samfundet er også på universiteterne en balance mellem sikkerhed og tillid til en reflekteret omgang med retningslinjer i en uforudsigelig situation. Med statsminister Mette Frederiksens ord er det en dans med corona. Og ligesom billedet af balletdanseren Ashlee Montague, der iført gasmaske graciøst danser på Times Square under coronanedlukningen af New York, minder moderne pædagogik om en dans, der veksler mellem den stramme koreografi og uforudsigelighedens og nysgerrighedens improvisationer. En dans, som har sine ligheder med dansen med corona - og som nye studerende ved DPU er budt op til at lære at mestre, som dansende akademikere.

Af Claus Holm, institutleder, DPU, Aarhus Universitet

Velkommen til DPU. Velkommen til den tale, jeg i år har kaldt 'Det dansende DPU'. Overskriften er inspireret af statsminister Mette Frederiksens omtale af, at vi alle skal lære at danse med corona. Hvordan det sker i uddannelsessammenhæng og her på DPU, ja, det er det min velkomsttale til jer handler om.

Uddannelse handler om det tidspunkt, hvor vi afgør, om vi elsker verden nok til at tage ansvar for den. Ansvar for, at man som ny-ankommen studerende gradvis og pædagogisk introduceres til den del af verden, som er universitetets. Så normalt fortæller jeg i mine velkomsttaler til nye studerende, hvordan vi samlet set bedst tager ansvar ved at drage omsorg for det at studere her på DPU. Jeg bruger et omsorgssprog, ikke et sikkerhedspolitisk og ej heller et sikkerhedspædagogisk

sprog. Normalt. Men som I og jeg og alle ved, så er vi i en ekstraordinær situation, i en Covid-19-situation.

Og fordi denne situation sætter sit præg på, hvad der sker og kan ske rent pædagogisk og uddannelsesmæssigt, bærer min velkomsttale selvfølgelig også præg af den.

Safety first, sikkerhed først, sådan lyder det for eksempel i virksomheden Ørsted, hvor det vigtige arbejde med at omlægge til bæredygtig vindenergi skal ske sikkert. Eller lad mig udtrykke det på anden vis: Det forlyder, at der er krav om, at alle – også på Ørstedes hovedkontor i rolige Gentofte – bakker deres bil på plads i parkeringsbåsen, så man i nødstilfælde hurtigt kan komme ud. Det er forståeligt, men det er også overraskende, at hele samfundet nu står i en situation, hvor vi alle opfører os som Ørsted uanset, om vi laver vindmøller eller har ansvar for universitetsuddannelser.

Men vi er ikke Ørsted, men et universitet, en uddannelsesvirksomhed i Danmark, der skal lære, hvordan man danser med corona. Og det handler ikke kun om sikkerhed, men om omsorg for at danne og uddanne jer – ja, tro mig – til, hvad man egentlig ret præcist i denne tid må kalde dansende akademikere.

Så hvordan kan man så beskrive en dansende DPU-studerende? Hvad vil I blive udsat for, og hvad hverken vil I eller vi udsætte os selv for? Det er det, jeg med min velkomsttale til jer i dag gerne vil kredse omkring.

Først et billede på, hvad man ikke mere bør udsætte sig selv for, hverken som studerende eller forsker.

Forfatteren Daniel Kehlmann beskriver i "Opmålingen af

verden” fra 2005, hvordan Alexander von Humboldt tilbage i slutningen af det 18. århundrede lægger krop til meget smertefulde eksperimenter, der undersøger levende muskelfibre som strømledende. For Humboldt var det ikke let at forklare lægen, at man som videnskabsmand skulle udsætte sig selv for dette. Men uanset lægens protester var han overbevist om, at en videnskabsmand måtte beslutte sig for smerten for at vinde nye erkendelser.

I begyndelsen af det 21. århundrede hører vi imidlertid for ofte, at nogle studerende bliver udsat for stor– for stor – mental smerte i deres studieliv. Og lige nu diskuterer vi i den offentlige debat, om vi risikerer at få en hel corona-generation, der tager en dårligere uddannelse, fordi I bliver undervist på anderledes og nye måder end tidligere. Jeg er enig i, at måderne er nye – ganske enkelt fordi de er underlagt et sikkerheds- og sundhedspolitisk hensyn – som hverken gør dem så afprøvede eller indøvede, som alle kunne have ønsket sig. Det er det aktuelle vilkår. Men jeg kan også med det samme berolige med, at man ikke skal tåle smerte eller udsættes for de risici, som Alexander von Humboldt, hvis man som studerende skal blive i stand til at deltage i den dans med corona, som statsministeren talte om.

For jeres studiestarts-forløb og jeres undervisning er udtryk for, hvad man kunne kalde sikkerhedsgjorte risiko-forløb. Forløb, hvor risici med en metafor opfattes som muligheder med torne. Vi har med andre ord forsøgt at håndtere planlægning af studiestart og undervisning så godt som muligt med så meget fysisk fremmøde som muligt – og på de betingelser Covid-19 giver os. Det lyder næsten som om I skal lære at være gartnere her på DPU-akademiet, og det er ikke helt forkert. I skal danse rundt i den have, som hedder DPU,

hvor I skal studere, pleje og plukke planter og blomster uden at stikke jer for meget, for smertefuldt, på dem. Og for at fortsætte i dansebilledet, så er der – som alle ved – givet nye fysiske rammer og retningslinjer for samværet om at studere. Vi er færre på undervisningsholdene, vi er i bestemte undervisningssituationer henvist til at holde en meters afstand, og online-undervisning fylder mere. Det betyder, at vi alle må gøre vores yderste for at sikre et nærværende læringsmiljø, hvor det faglige og menneskelige mellemværende er intakt, selv om den fysiske nærhed ikke er som den plejer.

Jeg håber, at I med mig er og vil være optimistiske og fortrøstningsfulde. At verden og undervisningen på DPU er præget af coronakrisen betyder, som I måske kan fornemme, efter min opfattelse ikke, at I bliver dårligere klædt på til fremtiden. Og jeg vil driste mig til den påstand, at I måske endda vil stå stærkere i mødet med fremtiden med corona-erfaringer i ryggen.

I hvert fald kan Covid-19-situationen godt minde om en tidsmaskine, hvor vi med ét får indblik i og erfaring med en omskiftelig og risikopræget verden, der er forudset af mange eksperter. Hvis det er rigtigt, så giver Covid-19-situationen os alle erfaringer med håndtering af usikkerhed og forandringer – og ikke mindst giver den os på DPU den vigtige erfaring, at lige præcis pædagogisk viden og pædagogiske kandidaters faglighed vil blive efterspurgt i fremtiden for at kunne håndtere disse skift på bedste vis. Statsministeren udtrykte det rimelig klart, da hun i et eksistentielt-pædagogisk øjeblik i sin første corona-tale til nationen den 11. marts i år bekræftede, at vi og hun selv kommer til at begå fejl. På denne vis varslede Mette Frederiksen sådan set, at vi har brug for uddannelses- og

læringseksperter, der i fremtiden kan hjælpe os med at håndtere denne nye virkelighed præget af risici. En ny virkelighed, som kræver mod til at fejle, men også robust evne til at lære af sine fejl, når man bliver konfronteret med slemme eller glædelige overraskelser.

Mit synspunkt er, at I begynder på et studie ved DPU, Aarhus Universitet, hvor I ikke alene på egen krop og læring mærker konsekvensen af Covid-19 som en højkritisk ny omstændighed ved for eksempel at studere – men også bliver udfordret til at tænke, hvordan man rent pædagogisk kan håndtere sådanne situationer, hvor viden eksisterer side om side med ikke-viden, og hvor der ikke er sikre kriterier for, hvordan disse situationer håndteres bedst. En vis usikkerhed er ikke en anomali i et foranderligt samfund, men i stadig højere grad et erkendt normalfænomen og derfor også et udgangspunkt for samfundsmæssige læreprocesser og generering af ny viden. Det betyder et samfund, som det er svært at lægge planer for, men også et samfund, hvor man vil anerkende og kræve, at man har evnen til at tilegne sig pædagogiske kompetencer ved at lære af sine fejl eller de overraskelser, vi kommer ud for.

Kaster I et blik i jeres studieordninger, vil I netop kunne se, at idealet er, at I med jeres uddannelse ikke alene bliver vidende, kompetente og metodisk sikre, men også reflektive i forhold til begrænsningerne i jeres viden, kompetencer og færdigheder. Det hænger sammen med det simple forhold, at læring er at lære at tænke. Sådan lyder sammenfatningen på, hvad det vil sige at lære, fra professor i filosofi og pædagogik John Dewey. I bogen "Hvordan vi tænker" fra 1915 fortæller han os netop, at det at studere handler om at udføre et stykke tænkearbejde. Ikke et hvilket som helst stykke tænkearbejde. Men en bedre måde at tænke på. Den

bedre måde at tænke på kalder John Dewey for refleksiv tænkning – og refleksiv tænkning definerer han som den slags tænkning, der består i at vende et tema på hovedet og underkaste det formålsrettede, alvorlige og sammenhængende overvejelser. Det er jeres akademiske tankekraft eller refleksionskraft, som I fra og med i dag går i gang med at udvikle, forbedre og gøre mere effektiv end før.

Refleksion er både disciplineret og fri, derfor minder den om dansen. For lige præcis dansen kræver en utrolig disciplin, en koreografisk disciplin, men rummer også en æterisk lethed og improvisation, som aldrig ophæver tyngden. Og det dansende DPU er også en god metafor, fordi dansen eller bestemte former for dans fortæller os en historie om, hvordan man kan udtrykke nærvær uden at være så nær på hinanden, som man plejer. Det har vi brug for.

Jeg ved selvfølgelig godt, at der skal to til en tango, men jeg ved også, at kædedansen og smittekæden jo næsten er hinandens synonymmer. For eksempel aflyste man den årlige traditionelle kædedans til Olei/Olavsøka-festen på Færøerne i år for at undgå smittespredning. Men danse skal vi fand' me. Og det passende billede er lige nu nok, at det drejer sig mere om solodansen. Ikke alene i New Yorks gader, men alene i et stort fællesskab. Måske er Fortnite-dansen fra computerspillet af samme navn, der for et par år siden ramte børneværelser og skolegårde, et godt billede på, hvordan det globale fællesskab danser sammen – hver for sig. Man kan sige, at den dansende akademiker bliver en kompetent koreograf i en global Fortnite-flashmob.

Så endnu engang hjertelig velkommen til DPU – i kender selvfølgelig ikke alle de trin, vi har tænkt os at lære jer at beherske, og I vil i jeres studie helt sikkert begå fejl, men den akademiske dans er fyldt med fejl, man skal lære af. For ikke at begå dem igen selvfølgelig, men også for at blive stadigt bedre til at improvisere nye løsninger, når de gamle ikke slår til.